TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2016. gada 14. aprīlī*

[Teksts grozīts ar 2016. gada 29. novembra rīkojumu]

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Direktīva 93/13/EEK — Līgumi, kas noslēgti starp komersantiem un patērētājiem — Hipotēkas līgumi — Noteikums par minimālo procentu likmi — Noteikuma pārbaude nolūkā to atzīt par spēkā neesošu — Kolektīva tiesvedība — Prasība par noteikuma izmantošanas pārtraukšanu — Individuālas tiesvedības, kurai ir tāds pats priekšmets, apturēšana

Apvienotās lietas C-381/14 un C-385/14

par lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Juzgado de lo Mercantil nº 9 de Barcelona* (Barselonas Komerctiesa Nr. 9, Spānija) iesniedza ar lēmumiem, kas pieņemti 2014. gada 27. jūnijā un kas Tiesā reģistrēti 2014. gada 11. un 12. augustā, tiesvedībās

Jorge Sales Sinués

pret

Caixabank SA (C-381/14)

un

Youssouf Drame Ba

pret

Catalunya Caixa SA (Catalunya Banc SA) (C-385/14).

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: Tiesas priekšsēdētāja vietnieks A. Ticano [*A. Tizzano*], kas pilda palātas priekšsēdētāja pienākumus, tiesneši F. Biltšens [*F. Biltgen*], E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*], E. Levits (referents) un S. Rodins [*S. Rodin*],

ģenerāladvokāts M. Špunars [*M. Szpunar*],

sekretāre M. Ferreira [*M. Ferreira*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2015. gada 30. septembra tiesas sēdi,

* Tiesvedības valoda – spāņu.

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *J. Sales Sinués* vārdā – *D. Cirera Mora* un *F. Pertínez Vílchez*, *abogados*,

— *Caixabank SA* vārdā – *J. Fontquerni Bas*, juriskonsults, kam palīdz *A. Ferreres Comella*, *abogado*,

— *Catalunya Caixa SA* vārdā – *J. M. Rodríguez Cárcamo* un *I. Fernández de Senespleda*, *abogados*,

— Spānijas valdības vārdā – *A. Gavela Llopis*, pārstāve,

— Eiropas Komisijas vārdā – *J. Baquero Cruz* un *M. van Beek*, pārstāvji,

[ar labojumiem, kas izdarīti ar 2016. gada 29. novembra rīkojumu] noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2016. gada 14. janvāra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes 1993. gada 5. aprīļa Direktīvas 93/13/EEK par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos (OV L 95, 29. lpp.) 7. pantu.

2 Šie lūgumi tika iesniegti tiesvedībās starp, pirmkārt, *J. Sales Sinués* un *Caixabank SA* un, otrkārt, *Y. Drame Ba* un *Catalunya Caixa SA* par hipotekārā aizdevuma līgumos ietverto līgumisko noteikumu spēkā neesamību.

Atbilstošās tiesību normas

Direktīva 93/13

3 Direktīvas 93/13 3. pants ir formulēts šādi:

“1. Līguma noteikumu, par kuru nebija atsevišķas apspriešanās, uzskata par negodīgu, ja, pretēji prasībai pēc godprātības, tas rada ievērojamu nelīdzsvarotību pušu tiesībās un pienākumos, kas izriet no līguma, un tas notiek par sliktu patērētājam.

2. Noteikumu vienmēr uzskata par tādu, par kuru nebija atsevišķas apspriešanās, ja tas sastādīts jau iepriekš un patērētājam tādēļ nav bijusi iespēja iespaidot to saturu, jo īpaši saistībā ar iepriekš noformulētiem standartlīgumiem.

[..]”

4 Šīs direktīvas 4. panta 1. punktā ir precizēts:

“Neskarot 7. pantu, līguma noteikuma negodīgumu novērtē, ņemot vērā preču vai pakalpojumu raksturu, attiecībā uz ko līgums noslēgts, un atsaucoties uz visiem apstākļiem līguma slēgšanas brīdī, kas ar to bijuši saistīti, kā arī visiem pārējiem līguma noteikumiem vai citu līgumu, no kā tas ir atkarīgs.”

5 Šīs pašas direktīvas 6. panta 1. punktā ir noteikts:

"Dalībvalstis nosaka, ka negodīgi noteikumi, kas izmantoti pārdevēja vai piegādātāja ar patērētāju noslēgtā līgumā, atbilstoši savas valsts tiesību aktiem nav saistoši patērētājam un ka līgums pie tādiem pašiem noteikumiem turpina pusēm būt saistošs, ja tas var pastāvēt bez negodīgajiem noteikumiem."

6 Atbilstoši Direktīvas 93/13 7. pantam:

"1. Dalībvalstis nodrošina, ka patērētāju un konkurentu interesēs pastāv adekvāti un efektīvi līdzekļi, lai novērstu negodīgu noteikumu ilgstošu izmantošanu pārdevēju vai piegādātāju ar patērētājiem noslēgtos līgumos.

2. Šā panta 1. punktā minētie līdzekļi ietver noteikumus, saskaņā ar kuriem personas vai iestādes, kurām atbilstoši valsts tiesībām ir likumīgas intereses patērētāju aizsardzībā, var saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem iesniegt prasību tiesā vai kompetentās pārvaldes iestādēs, lai panāktu lēmumu par to, vai līguma noteikumi, kas sastādīti vispārējai izmantošanai, ir negodīgi, un lai minētās personas vai iestādes varētu piemērot atbilstošus un efektīvus līdzekļus šo noteikumu ilgstošas izmantošanas novēršanai.

[..]"

Spānijas tiesības

7 2000. gada 7. janvāra Civilprocesa kodeksa (*Ley de enjuiciamiento civil*) (2000. gada 8. janvāra *BOE* Nr. 7, 575. lpp.) 43. pantā ir noteikts:

"Gadījumā, kad, lai lemtu par strīda priekšmetu, ir jālemj par jautājumu, kas savukārt ir citas tajā pašā vai citā tiesā notiekošas tiesvedības galvenais priekšmets, ja abas lietas nav iespējams apvienot, tiesa, pamatojoties uz abu pušu lūgumu vai vienas puses lūgumu un uzklausot otru pusi, var pieņemt lēmumu par tiesvedības apturēšanu tajā stadijā, kurā tā ir, līdz tiek pabeigta tiesvedība, kuras priekšmets ir prejudiciālais jautājums."

8 Civilprocesa kodeksa 221. pantā par patērētāju vai lietotāju asociāciju celtās prasībās pieņemto nolēmumu tiesiskajām sekām ir norādīts:

"[..]

1.a Ja prasījums ir naudas summa, pienākums kaut ko darīt vai atturēties no kaut kā, sniegt kaut ko konkrētu vai vispārīgu, tad prasību apmierinošā tiesas nolēmumā individuāli nosaka patērētājus un lietotājus, kuri saskaņā ar to tiesības aizsargājošiem tiesību aktiem ir uzskatāmi par labuma guvējiem no piespriestā soda.

Ja individuāli šādas personas nav iespējams noteikt, nolēmumā tiek noteikti dati, raksturlielumi un kritēriji, kas nepieciešami, lai varētu pieprasīt samaksu vai, attiecīgā gadījumā, uzsākt izpildi vai kļūt par izpildes procesa dalībnieku, ja to ir uzsākusi prasītāja asociācija.

2.a Ja soda priekšnosacījums vai nolēmuma galvenais vai vienīgais rezolutīvās daļas elements ir noteiktas darbības vai rīcības pasludināšana par prettiesisku vai tiesību aktiem neatbilstošu, nolēmumā nosaka, vai saskaņā ar tiesību aktiem par patērētāju un lietotāju aizsardzību šim nolēmumam ir procesuālas sekas, kas attiecas ne tikai uz attiecīgās tiesvedības dalībniekiem.

3.a Ja lietas dalībnieki ir noteikti patērētāji vai lietotāji, nolēmumā ir skaidri jālemj par viņu prasījumiem.

[..]"

9 Saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 222. pantu:

"1. Galīgo nolēmumu, ar kuriem prasība tiek apmierināta vai noraidīta, *res judicata* spēks saskaņā ar likumu izslēdz vēlāku tiesvedību, kuras priekšmets ir tāds pats kā tiesvedībā, kurā pieņemtais nolēmums ir ieguvis *res judicata* spēku.

2. *Res judicata* spēks attiecas uz prasības un pretprasības prasījumiem, kā arī aspektiem, par kuriem ir šā likuma 408. panta 1. un 2. punkts.

Attiecībā uz minēto prasījumu pamatu par jauniem un atšķirīgiem tiek uzskatīti fakti, kas kļuvuši zināmi pēc tam, kad ir pilnībā beidzies prasījumu izvirzīšanas termiņš tiesvedībā, kurā tie tikuši izvirzīti.

3. *Res judicata* spēks attiecas uz lietas dalībniekiem tiesvedībā, kurā ir pieņemts attiecīgais nolēmums, uz viņu mantiniekiem un tiesību pārņēmējiem, kā arī uz strīdā neiesaistītām personām, kuras ir tiesību, uz kurām balstās lietas dalībnieka procesuālā rīcībspēja saskaņā ar šā likuma 11. pantu, īpašnieki.

[..]

4. Galīga nolēmuma, ar kuru ir izbeigta tiesvedība, *res judicata* spēks ir saistošs tiesai vēlākā tiesvedībā, kuras priekšmets loģiski izriet no iepriekšējās tiesvedības, ja abu tiesvedību dalībnieki ir tie paši vai uz tiem saskaņā ar tiesību normu attiecas *res judicata* spēks."

10 Iesniedzējtiesa šīs procesuālās normas interpretē tādējādi, ka ar tām tai ir uzlikts pienākums apturēt tās izskatāmās tiesvedības – kurās patērētājs ir cēlis individuālu prasību par negodīga noteikuma atzīšanu par spēkā neesošu – uz laiku, līdz tiks pieņemts galīgais nolēmums tiesvedībā, kuru cēlusi asociācija, kas ir atbilstīgi pilnvarota celt kolektīvu prasību par analoģiska noteikuma izmantošanas izbeigšanu.

Pamatlietas un prejudiciālie jautājumi

11 2005. gada 20. oktobrī *J. Sales Sinués* ar *Caixabank SA* noslēdza hipotekārā aizdevuma pārjaunojuma līgumu. Tajā ietvertajā noteikumā par "minimālo procentu likmi" ir paredzēta nominālā minimālā likme 2,85 % gadā un tās maksimālā robeža ir noteikta 12 % līmenī. 2005. gada 7. februārī *Y. Drame Ba* ar *Catalunya Caixa SA* noslēdza hipotekārā aizdevuma līgumu. Šajā līgumā noteikums par "minimālo procentu likmi" atbilst 3,75 % gadā un tās maksimālā robeža ir 12 %.

12 Neatkarīgi no tirgus likmju svārstībām pamatlietās aplūkoto prasītāju līgumos paredzētās procentu likmes nevar būt zemākas par noteikumā par "minimālo procentu likmi" paredzēto.

13 *J. Sales Sinués* un *Y. Drame Ba*, uzskatīdami, ka noteikumi par "minimālo procentu likmi" tiem ir bijuši banku iestāžu uzspiesti un rada nelīdzsvarotību viņiem par sliktu, cēla individuālas prasības iesniedzējtiesā par šo noteikumu atzīšanu par spēkā neesošu.

14 Pirms šīm prasībām patērētāju asociācija *Adicae* (*Asociación de Usuarios de Bancos, Cajas y Seguros*) bija cēlusi kolektīvu prasību pret 72 banku iestādēm ar mērķi panākt tostarp, ka aizdevuma līgumos tiek izbeigta noteikumu par "minimālo procentu likmi" izmantošana.

15 Pamatojoties uz Civilprocesa kodeksa 43. pantu, atbildētājas pamatlietā lūdz apturēt attiecīgās tiesvedības, līdz tiks pieņemts galīgais nolēmums, ar kuru tiks izbeigta kolektīvā tiesvedība, pret ko *J. Sales Sinués* un *Y. Drame Ba* iebilst.

16 Iesniedzējtiesa uzskata, ka pamatlietu apstākļos Civilprocesa kodeksa 43. pants tai liek apturēt tajā iesniegto individuālo prasību izskatīšanu līdz brīdim, kad tiks pieņemts galīgais nolēmums kolektīvās prasības tiesvedībā, jo šādas apturošās iedarbības rezultātā individuālā prasība noteikti tiek pakārtota kolektīvajai prasībai gan norises, gan rezultāta ziņā.

17 Tā uzsver arī, ka dalība kolektīvajā prasībā ir saistīta ar dažādiem ierobežojumiem, jo attiecīgajai personai, pirmkārt, ir eventuāli jāatsakās no savas dzīvesvietas tiesas jurisdikcijas un, otrkārt, iespēja izteikt individuālus apsvērumus kolektīvās prasības atbalstam ir ierobežota laikā.

18 Šādos apstākļos *Juzgado de lo Mercantil nº 9 de Barcelona* (Barselonas Komerctiesa Nr. 9, Spānija) nolēma apturēt tiesvedības un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai var tikt uzskatīts[, ka Spānijas tiesību sistēmā ir paredzēts] efektīvs līdzeklis vai mehānisms atbilstoši Direktīvas 93/13 7. panta 1. punktam?

2) Cik lielā mērā ar šo apturošo iedarbību tiek radīti šķēršļi patērētājam prasības celšanai par viņa līgumā iekļautu negodīgu noteikumu atzīšanu par spēkā neesošiem un tādējādi tiek pārkāpti Direktīvas 93/13 7. panta 1. punkta noteikumi?

3) Vai tas, ka patērētājs nevar nošķirties no kolektīvās prasības, ir Direktīvas 93/13 7. panta 3. punkta noteikumu pārkāpums?

4) Vai – gluži pretēji – Civilprocesa kodeksa 43. pantā paredzētā apturošā iedarbība, ņemot vērā, ka patērētāja tiesības ir pilnībā aizsargātas ar šo kolektīvo prasību, jo Spānijas tiesībās ir paredzēti citi pietiekami efektīvi procesuālie mehānismi viņa tiesību aizsardzībai, un tiesiskās noteiktības principu, atbilst Direktīvas 93/13 7. pantam?"

19 Ar Tiesas priekšsēdētāja 2014. gada 9. septembra rīkojumu lietas C-381/14 un C-385/14 tika apvienotas rakstveida un mutvārdu procesiem, kā arī sprieduma taisīšanai.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

20 Ar saviem jautājumiem, kas ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 93/13 7. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, ar kuru tiesai, kurā celta patērētāja individuāla prasība par līguma, kas to saista ar komersantu, noteikuma atzīšanu par negodīgu, ir uzlikts pienākums automātiski apturēt šādu prasību, līdz tiks pieņemts galīgs nolēmums attiecībā uz izskatīšanā esošu kolektīvu prasību, kuru, pamatojoties uz šī panta 2. punktu, cēlusi patērētāju asociācija, lai it īpaši panāktu, ka šāda paša veida līgumos tiek izbeigts izmantot noteikumus, kas ir analoģiski noteikumam, uz ko attiecas šī individuālā prasība.

21 Lai atbildētu uz šiem jautājumiem, iesākumā jānorāda, ka saskaņā ar Direktīvas 93/13 7. panta 1. punktu dalībvalstis paredz adekvātus un efektīvus līdzekļus, lai novērstu negodīgu noteikumu izmantošanu komersantu ar patērētājiem noslēgtos līgumos. Paralēli patērētāja subjektīvajām tiesībām vērsties tiesā, lai tiktu pārbaudīts līguma, kura puse viņš ir, noteikuma negodīgais raksturs, Direktīvas 93/13 7. panta 2. punktā paredzētais mehānisms dalībvalstīm ļauj iedibināt standartlīgumos ietverto negodīgo noteikumu kontroli ar sabiedrības interesēs patērētāju asociāciju celtu prasību par noteikuma izmantošanas izbeigšanu palīdzību.

22 Attiecībā uz, pirmkārt, patērētāja individuālo prasību ar Direktīvu 93/13 ieviestā aizsardzības sistēma balstās uz domu, ka patērētājs salīdzinājumā ar komersantu ir vājākā pozīcijā gan attiecībā uz iespēju risināt sarunas, gan attiecībā uz informētības līmeni (skat. spriedumu *Pereničová* un *Perenič*, C-453/10, EU:C:2012:144, 27. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

23 Lai nodrošinātu šo aizsardzību, starp patērētāju un komersantu esošā nevienlīdzības situācija var tikt izlīdzināta tikai ar pozitīvu to personu iejaukšanos, kas pašas nav līguma slēdzējas (spriedums *Asturcom Telecomunicaciones*, C-40/08, EU:C:2009:615, 31. punkts).

24 Šajā kontekstā valsts tiesai pēc savas ierosmes ir jāizvērtē līguma noteikuma negodīgais raksturs, ņemot vērā, kā prasīts Direktīvas 93/13 4. panta 1. punktā, preču vai pakalpojumu raksturu, attiecībā uz ko līgums noslēgts, un atsaucoties uz visiem apstākļiem līguma slēgšanas brīdī, kas ar to bijuši saistīti, kā arī visiem pārējiem šā līguma vai citu līgumu, no kā tas ir atkarīgs, noteikumiem (šajā ziņā skat. spriedumu *Asturcom Telecomunicaciones*, C-40/08, EU:C:2009:615, 32. punkts).

25 Tomēr, ja valsts tiesa nospriestu, ka noteikums ir negodīgs, tiesības uz patērētāju efektīvu aizsardzību ietver arī tiesības atteikties atsaukties uz savām tiesībām, un tādējādi valsts tiesai attiecīgā gadījumā ir jāņem vērā patērētāja paustā griba, ja, apzinoties, ka negodīgais noteikums nav saistošs, patērētājs tomēr norāda, ka viņš iebilst pret to, ka tas tiek ignorēts, tādējādi dodot brīvu un nepārprotamu piekrišanu attiecīgajam noteikumam (skat. spriedumu *Banif Plus Bank*, C-472/11, EU:C:2013:88, 35. punkts).

26 Attiecībā uz, otrkārt, prasībām, ko cēlušas Direktīvas 93/13 7. panta 2. punktā paredzētās personas vai organizācijas, kurām ir leģitīmas intereses patērētāju aizsardzībā, ir jāuzsver, ka šīs pēdējās nav šādā vājākā pozīcijā salīdzinājumā ar komersantu (spriedums *Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León*, C-413/12, EU:C:2013:800, 49. punkts).

27 Proti, nenoliedzot, ka šādām organizācijām ir būtiska loma, lai Eiropas Savienības līmenī varētu tikt sasniegta augsta līmeņa patērētāju aizsardzība, tomēr ir jāatzīst, ka prasībai par noteikumu izmantošanas izbeigšanu, ko šāda asociācija ceļ pret komersantu, nav raksturīgs līdzsvara trūkums, kāds pastāv individuālas prasības starp patērētāju un komersantu, kas ar viņu ir noslēdzis līgumu, gadījumā (skat. spriedumu *Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León*, C-413/12, EU:C:2013:800, 50. punkts).

28 Turklāt šādu atšķirīgu pieeju apstiprina Eiropas Parlamenta un Padomes 1998. gada 19. maija Direktīvas 98/27/EK par aizliegumiem saistībā ar patērētāju interešu aizsardzību (OV L 166, 51. lpp.) 4. panta 1. punkta un to aizstājušās Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvas 2009/22/EK par aizliegumiem saistībā ar patērētāju interešu aizsardzību (OV L 110, 30. lpp.) 4. panta 1. punkta noteikumi, saskaņā ar kuriem atbildētāja juridiskās adreses vai domicila vietas dalībvalsts tiesu jurisdikcijā ir izskatīt citu dalībvalstu patērētāju tiesību aizsardzības biedrību celtās prasības izbeigt noteikumu izmantošanu gadījumā, ja Kopienā tiek pārkāpts Savienības tiesiskais regulējums par patērētāju tiesību aizsardzību (spriedums *Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León*, C-413/12, EU:C:2013:800, 51. punkts).

29 Jāpiebilst, ka prasību izbeigt izmantošanu preventīvais raksturs un atturošais mērķis, kā arī to neatkarība no jebkāda konkrēta individuāla strīda nozīmē, ka šādas prasības var tikt celtas, pat ja noteikumi, kurus tiek lūgts aizliegt, nav izmantoti konkrētajos līgumos (spriedums *Invitel*, C-472/10, EU:C:2012:242, 37. punkts).

30 Tādējādi individuālajām un kolektīvajam prasībām Direktīvas 93/13 ietvaros ir dažādi tiesiskie mērķi un sekas, un līdz ar to procesuālās attiecības starp vienas un otras norisi var attiekties uz vienīgi procesuāla rakstura prasībām, kas saistītas, it īpaši, ar pareizu tiesvedību un paredzētas, lai izvairītos no pretrunīgiem tiesu nolēmumiem, šo dažādo prasību mijiedarbībai tomēr neļaujot vājināt patērētāju aizsardzību, kāda tā paredzēta Direktīvā 93/13.

31 Lai gan ar šo direktīvu nav paredzēts saskaņot sodus, kas ir piemērojami gadījumos, kad, izskatot minētās prasības, tiek konstatēts noteikuma negodīgais raksturs, tās 7. panta 1. punktā dalībvalstīm tomēr ir uzlikts pienākums rūpēties par adekvātiem un efektīviem līdzekļiem, lai novērstu negodīgu noteikumu izmantošanu ar patērētājiem noslēgtos līgumos (spriedums *Invitel*, C-472/10, EU:C:2012:242, 35. punkts).

32 Šajā kontekstā tomēr ir jānorāda, ka, tā kā nav saskaņoti procesuālie līdzekļi, kas reglamentē attiecības starp Direktīvā 93/13 paredzētajām kolektīvajām un individuālajam prasībām, katras dalībvalsts iekšējā tiesību sistēmā saskaņā ar dalībvalstu procesuālās autonomijas principu ir jāparedz šādi noteikumi, bet ar nosacījumu, ka tie nav mazāk labvēlīgi par noteikumiem, kas reglamentē līdzīgas valsts tiesībām pakļautas situācijas (līdzvērtības princips), un ka tie nepadara praktiski neiespējamu vai pārmērīgi neapgrūtina to tiesību īstenošanu, kas patērētājiem piešķirtas Savienības tiesībās (efektivitātes princips) (pēc analoģijas skat. spriedumu *Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León*, C-413/12, EU:C:2013:800, 30. punkts un tajā minētā judikatūra).

33 Kas attiecas uz, pirmkārt, līdzvērtības principu, tad, ņemot vērā norādes, kas izriet no lēmumiem par prejudiciālo jautājumu uzdošanu, nešķiet, ka Civilprocesa kodeksa 43. pants tiktu piemērots atšķirīgi strīdos par tiesībām, kuru pamatā ir valsts tiesības, un tām, kas ir balstītas uz Savienības tiesībām.

34 Kas attiecas uz, otrkārt, efektivitātes principu, Tiesa jau ir nospriedusi, ka ikviens gadījums, kad rodas jautājums, vai valsts procesuālā norma nepadara neiespējamu vai pārmērīgi neapgrūtina Savienības tiesību piemērošanu, ir jāanalizē, ņemot vērā šīs tiesību normas vietu visā procedūrā, tās norisi un tās īpatnības dažādu instanču valsts tiesās. Šajā ziņā ir jāņem vērā principi, kas ir valsts tiesu sistēmas pamatā, tādi kā tiesiskās noteiktības princips un tiesas nolēmumu *res judicata* spēks (šajā ziņā skat. spriedumu *BBVA*, C-8/14, EU:C:2015:731, 26. punkts un tajā minētā judikatūra).

35 Šajā gadījumā ir jāatzīst – kā izriet no iesniedzējtiesas sniegtās interpretācijas –, ka tādos apstākļos kā šajā lietā tai atbilstoši Civilprocesa kodeksa 43. pantam ir pienākums apturēt individuālo prasību līdz brīdim, kad tiks pieņemts galīgais nolēmums kolektīvajā prasībā, kuras risinājums var tikt piemērots individuālajai prasībai, un ka tādējādi patērētājs vairs nevar individuāli atsaukties uz Direktīvā 93/13 atzītajām tiesībām, norobežodamies no šīs kolektīvās prasības.

36 Taču šāda situācija, ņemot vērā ar šīm prasībām konkretizēto patērētāju aizsardzības mehānismu mērķa un rakstura atšķirības, kādas tās izriet no šī sprieduma 21.–29. punkta, var apdraudēt ar šo direktīvu iecerētās aizsardzības efektivitāti.

37 Pirmkārt, patērētāju katrā ziņā saista kolektīvās prasības iznākums, pat ja viņš ir nolēmis tajā nepiedalīties, un pienākums, kas valsts tiesai ir uzlikts ar Civilprocesa kodeksa 43. pantu, tai tādējādi liedz veikt pašai tās izskatāmās lietas apstākļu analīzi. Individuālā strīda izšķiršanai it īpaši nav noteicoši ne jautājums par noteikuma, kura negodīgums tiek apgalvots, atsevišķu apspriešanu un pat ne to preču vai pakalpojumu raksturs, attiecībā uz ko attiecīgais līgums noslēgts.

38 Otrkārt, atbilstoši Civilprocesa kodeksa 43. pantam, kā to interpretē iesniedzējtiesa, patērētājs ir atkarīgs no tiesas nolēmuma par kolektīvo prasību pieņemšanas termiņa un valsts tiesa no šī viedokļa nevar novērtēt individuālās prasības apturēšanas līdz galīgā nolēmuma pieņemšanai kolektīvajā prasībā atbilstību.

39 Tādējādi šāda valsts tiesību norma ir nepilnīga un nepietiekama un, pretēji Direktīvas 93/13 7. panta 1. punkta prasībām, nav ne atbilstošs, ne efektīvs līdzeklis negodīgo noteikumu izmantošanas novēršanai.

40 Tas tā ir vēl jo vairāk tāpēc, ka valsts tiesībās – kā izriet no lēmuma par prejudiciālo jautājumu uzdošanu –, ja patērētājs vēlas piedalīties kolektīvajā prasībā, uz viņu attiecas ierobežojumi saistībā ar kompetentās tiesas noteikšanu un pamatiem, uz kādiem var atsaukties. Turklāt viņš katrā ziņā zaudē

tiesības, kas viņam tiktu atzītas individuālas prasības ietvaros, proti, uz to, ka tiek ņemti vērā visi viņa prasījuma pamatu raksturojošie individuālie apstākļi, kā arī iespēju atteikties no negodīgā noteikuma nepiemērošanas, *a fortiori*, ja viņš nevar nošķirties no kolektīvās prasības.

41 Šajā kontekstā ir jāuzsver arī, ka nepieciešamība nodrošināt tiesu nolēmumu saskaņotību nevar pamatot šādu efektivitātes trūkumu, jo, kā uzsvēris ģenerāladvokāts savu secinājumu 72. punktā, atšķirībai starp kolektīvas prasības un individuālas prasības ietvaros veiktās tiesas pārbaudes raksturu principā būtu jānovērš pretrunīgu tiesu nolēmumu risks.

42 Turklāt jautājumā par nepieciešamību novērst tiesu pārpludināšanu ar prasībām ir jānorāda, ka Direktīvā 93/13 patērētājiem atzīto subjektīvo tiesību efektīva īstenošana nav liedzama tādu apsvērumu dēļ, kas ir saistīti ar dalībvalsts tiesu sistēmas organizāciju.

43 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz uzdotajiem jautājumiem ir jāatbild, ka Direktīvas 93/13 7. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu kā pamatlietā, ar kuru valsts tiesai, kurā celta patērētāja individuāla prasība par līguma, kas to saista ar komersantu, noteikuma atzīšanu par negodīgu, ir uzlikts pienākums automātiski apturēt šādu prasību, līdz tiks pieņemts galīgs nolēmums attiecībā uz izskatīšanā esošu kolektīvu prasību, kuru, pamatojoties uz šī panta 2. punktu, cēlusi patērētāju asociācija, lai panāktu, ka šāda paša veida līgumos tiek izbeigts izmantot noteikumus, kas ir analoģiski noteikumam, uz ko attiecas šī individuālā prasība, un nav nedz iespējams ņemt vērā, vai no patērētāja, kurš ir individuāli vērsies tiesā, aizsardzības viedokļa šāda apturēšana ir atbilstoša, nedz šis patērētājs var nolemt norobežoties no kolektīvās prasības.

Par tiesāšanās izdevumiem

44 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

Padomes 1993. gada 5. aprīļa Direktīvas 93/13/EEK par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos 7. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu kā pamatlietā, ar kuru valsts tiesai, kurā celta patērētāja individuāla prasība par līguma, kas to saista ar komersantu, noteikuma atzīšanu par negodīgu, ir uzlikts pienākums automātiski apturēt šādu prasību, līdz tiks pieņemts galīgs nolēmums attiecībā uz izskatīšanā esošu kolektīvu prasību, kuru, pamatojoties uz šī panta 2. punktu, cēlusi patērētāju asociācija, lai panāktu, ka šāda paša veida līgumos tiek izbeigts izmantot noteikumus, kas ir analoģiski noteikumam, uz ko attiecas šī individuālā prasība, un nav nedz iespējams ņemt vērā, vai no patērētāja, kurš ir individuāli vērsies tiesā, aizsardzības viedokļa šāda apturēšana ir atbilstoša, nedz šis patērētājs var nolemt norobežoties no kolektīvās prasības.

[Paraksti]